

УДК 343.85:[343.346.8:004](477)

Вікторія Юріївна ЦЕБИНОГА,

курсант 4 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7500-3378>

Науковий керівник:

Володимир Валентинович ЧУМАК,

провідний науковий співробітник відділу організації

наукової роботи Харківського національного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

ПРОФІЛАКТИКА ТА ПОДОЛАННЯ КІБЕРБУЛІНГУ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Сучасне кіберсуспільство неможливо уявити без інформаційно-комунікаційних технологій, а також комп'ютерних систем, що здійснюють значний вплив майже на всі сфери суспільного життя. В даному контексті особливу занепокоєність викликають такі звані «кіберзагрози», чий негативні наслідки носять непередбачуваний характер. На сьогодні Україна та світ зіткнулися з новою невідомою загрозою кіберпростору як «кібербулінг».

Сучасний світ характеризується швидкими темпами розвитку комп'ютерних технологій, інформаційних та комунікаційних систем, що зумовлює появу нових загроз, що чекають на дітей в мережі Інтернет. Тобто, проблема полягає у тому, що діти кожного дня стають потенційними жертвами кібербулінгу у віртуальному просторі. Адже, як слушно зазначає, І. Лубенець, засоби комунікації та Інтернет для них є частиною життя, а віртуальний світ – засобом соціалізації [1, с. 169]. У зв'язку з чим виникає необхідність проведення заходів профілактичного характеру з метою протидії даному явищу.

Явище кібербулінгу сьогодні для світу є досить новим та витікає з явища булінгу. Проблема булінгу вперше була висвітлена на міжнародному рівні у 2015 році з початком досліджень у сфері освіти у школах Міжнародною програмою оцінювання освітніх досягнень учнів (далі – PISA). У середньому в країнах Організації Економічного Співробітництва та Розвитку, яка проводить тестування PISA (далі – OECD)

близько 11 % учнів відповіли, що постійно (бодай кілька разів на місяць) піддаються насміханням, 8 % – що стають об'єктами неприємних чуток у школі, 7 % – часто залишаються «не в темі». У середньому в країнах ОЕСД близько 4 % учнів звітували, що їх б'ють або штовхають мінімум кілька разів на місяць, хоча в залежності від країни цей показник варіюється у межах від 1 до 9,5 %. 7,7 % учнів звітували, що їх б'ють кілька разів на рік. Така ж частка учнів відповіла, що інші учні їм погрожують, та 11 % – що їхні особисті речі ламають або забирають кілька разів на рік. Ризик піддатися булінгу зростає для дітей емігрантів, які приїхали в іншу країну у віці 13–16 років [2].

Кібербулінг, або кібермоббінг – це новітня форма агресії, що полягає у цькуванні дітей одним одним, а також жорстокі дії з боку дорослих, що відбуваються в мережі Інтернет за допомогою мобільних телефонів, комп'ютерної техніки, електронної пошти, соціальних мереж тощо.

Варто зазначити, що в Україні поряд з поняттям «кібербулінгу» у віртуальному просторі або з використанням комп'ютерних, інформаційних систем та пристроїв, досить часто можна зустріти такі поняття як: «кібернасильство», «кіберхуліганство», «кіберагресія», «кіберпереслідування», «кіберзлочин».

З розвитком інформаційних та комунікаційних систем деякі країни ЄС стали виділяти ще типи кібербулінгу як: персоніфікація, наклеп, кіберсталкінг, публічне викриття, остракізм та інші. Кібербулінг може здійснюватися у двох основних формах: персоніфікованій, яка передбачає адресну розсилку інформації жертві, та неперсоніфікованій, що полягає в розповсюдженні інформації жертві й поширенні її в публічному інформаційному просторі для невизначеного кола осіб, створюючи навколо жертви в референтних соціальних групах (клас, двір, школа) негативну обстановку неповаги, приниження, засудження, ізоляції тощо. Друга форма кібербулінгу є значно більш суспільно небезпечною.

Кожного дня кібербулінг набуває значного поширення і стає загальносвітовою проблемою, що зумовлює актуальність дослідження різних аспектів цього явища та аналізу різних підходів до його вивчення, визначення різних типів та форм свого прояву та розроблення на цій основі новітніх форм та методів протидії кібербулінгу не лише на загальнодержавному, але й на світовому рівні.

Ключову роль у процесі профілактики кібербулінгу в Україні займають підрозділи Національної поліції України, чийм основним завданням є забезпечення основоположних прав та свобод громадян.

На сьогодні сформульовані декілька напрямів профілактики, що здійснюються поліцією в межах їхніх повноважень.

Основним профілактичним напрямом є формування загальної медіакультури у сфері користування інформаційно-комунікаційними технологіями шляхом запровадження спільних правил, створення громадської думки, формування в класі командного духу, колективу, а в школі – здорової спільноти.

Комунікація з батьками тих дітей, які залучені до кібербулінгу, та тих, які виступають імовірними агресорами. Вносячи за дужки важкі випадки, коли батьки не здійснюють виховання внаслідок різних соціальних негараздів, зосередимо увагу на тій тактиці побудови розмови з педагогом, яка сприятиме розв'язанню проблеми.

При розмові з батьками у випадках, коли вони стикаються з інформацією, що їхня дитина була залучена до кібербулінгу в якості агресора, потрібна додаткова делікатність, неприпустиме навішчування ярликів, дорікання батькам, провокування покарання дитини. Для боротьби із кібербулінгом такі дії не корисні, вони не сприяють його подоланню, а загальний рівень негативної емоціональності тільки зростає.

Щоб запобігти ескалації протистояння можна використовувати в бесіді техніку коректних проблематизацій. Запропоновані кроки складають певний алгоритм, який структурує діалог, сприяє укладанню конвенції між батьками і педагогом.

Таким чином, на сьогодні, перед підрозділами Національної поліції України стоїть завдання профілактики проявам кібербулінгу в Україні, а основним напрямком є проведення профілактичних бесід як з батьками жертв-кібербулінгу, так і з самими жертвами, а також свідками (спостерігачами). Профілактична робота дає можливість зменшити страждання і довготривалі негативні психологічні наслідки жертв цькування, запобігти ескалації терору і непоправних трагедій.

Список бібліографічних посилань

1. Лубенець І. Кібернасильство (кібербулінг) серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Національний юридический журнал: теория и практика*. 2016. URL:

<http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/3/38.pdf>
(дата звернення: 23.11.2018).

2. PISA 2015 Results (Volume III): Students' Well-Being // oecd-library. URL: https://read.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2015-results-volume-iii/bullying_9789264273856-12-en#page17 (дата звернення: 23.11.2018).

Одержано 24.11.2018

УДК 343.115

Світлана Олексіївна ЧИСТІКОВА,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сергій Євгенович АБЛАМСЬКИЙ,

*доцент кафедри кримінального процесу та організації
досудового слідства факультету № 1 Харківського
національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДОСУДОВЕ СЛІДСТВО ЯК ОСНОВНА ФОРМА ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Формування в Україні правової держави з метою забезпечення надійного захисту прав, свобод та інтересів кожної людини, у якій існуватиме не лише відповідальність громадян перед державою, а й держави перед своїми громадянами, є важливою передумовою створення в Україні демократичного суспільства. Цей головний напрям державної політики передбачає вжиття відповідних заходів щодо удосконалення кримінального процесуального законодавства, подальшої демократизації його положень і приведення його у відповідність до Конституції України й міжнародно-правових стандартів.

Я пропоную розглянути таке важливе питання, як досудове розслідування, а точніше одну з основних його складових – досудове слідство.

Досудове слідство є основною формою попереднього розслідування, яка являє собою врегульовану нормами кримінального процесуального закону діяльність слідчого,